

ازدواج دینی

(سخنرانی حجت‌الاسلام و المسلمین محمد حسن نبوی)

اهمیت ازدواج

در اهمیت ازدواج همین بس که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: «مَنْ تَزَوَّجَ أَحْرَزَ نِصْفَ دِينِهِ؛^۱ هر کس ازدواج کند، نیمی از دین خود را حفاظت کرده [و نگهداشته است].»

این روایت زیاد شنیده شده، اما لوازم این روایت دیده نشده و به آن کم توجهی شده است.

اگر نگران مشکلات دینی جامعه هستیم، باید به ازدواج بیندیشیم، که نیمی از مشکلات جامعه و همینطور مشکلات و نگرانیهای فرهنگی و دینی با آن حل می‌شود. هم مسئولین و هم

والدین باید به این مهم توجه کنند.

در قرآن مجید می‌خوانیم: ﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾؛^۲ «مردان و زنان بی‌همسر خود را همسر دهید، همچنین غلامان و کنیزان صالح و درستکاران را؛ اگر فقیر و تنگدست باشند، خداوند از فضل خود آنان را بی‌نیاز می‌سازد.»

خیلی از مواقع ما فقر را مانع ازدواج می‌دانیم اما در فرهنگ و جهان بینی دینی ازدواج عامل فقر

۱. الکافی، ج ۵، ص ۳۲۸، ح ۲.

۲. نور / ۳۲.

زدایی است نه تشدید فقر.

فرهنگ ما به گونه‌ای شده که اگر به جوانی گفته شود ازدواج کن، من تو را تأمین اقتصادی می‌کنم، به حرف ما بیشتر اعتماد می‌کند تا به فرموده خداوند. آیا این شخص می‌تواند ادعای ایمان داشته باشد؟!

در روایت داریم: «مَنْ تَرَكَ التَّزْوِيجَ مَخَافَةَ الْعَيْلَةِ فَقَدْ أَسَاءَ بِاللَّهِ الظَّنُّ؛ کسی که از ترس مخارج زندگی از دواج نکند، به خداوند سوء ظن برده است.»
 نظام جمهوری اسلامی برای اینکه بخواهد نیمی از دین مردم را حفظ کند، باید به ازدواج جداً پردازد. جمهوریت و تکیه بر آراء مردم با بار فرهنگی اسلام است و اگر همراه بار فرهنگی بود و آن فرهنگ فرهنگ دین بود، نیمی از فرهنگ دینی نظام در گرو ازدواج است.

متأسفانه امروزه در بسیاری از موارد به جای پرداختن به خود مسئله، صورت مسئله را پاک می‌کنیم و فکر می‌کنیم مسئله حل شده است. یکی از این موارد، مسئله ازدواج است. در قرآن می‌خوانیم: «وَيُنَّ لِلنَّاسِ حُبُّ

النَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَ...»^۱؛ «محببت امور مادی، از زنان و فرزندان و اموال هنگفت از طلا و نقره و... در نظر مردم جلوه داده شده است.»

در بین تمام جاذبه‌هایی که برای انسان ایجاد شده جاذبه زن اولین است. و همینطور جاذبه مرد برای زنان اولین جاذبه است.

در روایات بر برآورده کردن نیازهای مردم بسیار سفارش شده است. آیا نیاز به همسر از مهم‌ترین نیازها نیست؟!

در روایتی داریم که اگر کسی موجبات ازدواج فردی را با در گرو گذاشتن آبرویش فراهم کند در قیامت خداوند به او نظر رحمت می‌افکند.

همچنین در روایتی آمده است که همانطور که از مال و عمر و... سؤال می‌شود، از آبرو هم سؤال می‌شود که آیا از این آبرو در جهت حل مشکل دیگران استفاده کردی؟! چون آبرو یک نعمت است؛ اما در فرهنگ امروز به

۱. الکافی، ج ۵، ص ۳۳۰، ح ۱.

۲. آل عمران / ۱۴.

اگر نگران مشکلات دینی جامعه هستیم، باید به ازدواج بیندیشیم، که نیمی از مشکلات جامعه و همینطور مشکلات و نگرانیهای فرهنگی و دینی با آن حل می شود

جهت ترس از ناموفق شدن ازدواج، افراد حاضر نیستند پا پیش بگذارند و دو جوان را به ازدواج هم در آورند. آبرو برای چنین افرادی به مانند بت است.

آسیبهای ازدواج

ازدواج در شرایط فعلی و جامعه امروز ما به آسیبهایی مبتلا شده است که برخی از آنها در ذیل مطرح می شود:

۱. مهریه سنگین

در روایت آمده است که: «حَیْرُ النِّكَاحِ اَيْسْرُهُ؛ بهترین ازدواج آن است که آسانتر برگزار شود.»

باید به جای اینکه در

خواستگاریها از مهریه و... حرف بزنند، از جاذبههای معنوی سخن بگویند؛ همانطور که در جریان خواستگاری حضرت زهرا علیها السلام بیان شده که خواستگاران قبل از علی علیه السلام، سخن از جاذبههای مادی به میان می آوردند تا آنها را مهریه حضرت زهرا علیها السلام کنند؛ اما علی علیه السلام اول جاذبههای معنوی خودش را بیان می کند که در جنگها و حوادث تلخ و شیرین اسلام همراه پیامبر صلی الله علیه و آله بودم و...

این به ما می آموزد که شخصیت یک انسان در گرو جاذبههای معنوی است؛ نه مادی و خانوادهها نیز باید همین را سرلوحه کار خود قرار دهند.

۲. انتظارات بیش از حد از پسران

یکی از آسیبهای جدی و مشکلات فراروی ازدواج جوانان، انتظارات بیش از حد از پسران مثل انتظار داشتن مسکن، ماشین و... است که موجب تأخیر در ازدواج و یا ترک آن می شود.

۳. شغل

شغل مهم است، اما نه در حدی که

داماد، دادن یک رأس گوسفند از طرف هر خانواده است. با این هدیه هم شغل داماد مشخص شده و هم کمک به وضعیت اقتصادی او کرده‌اند. در جای دیگری رسم بر این است که همگی جمع می‌شوند و خانه‌ای برای داماد می‌سازند. اینها رسومات خوبی است و ازدواج جوانان را تسهیل می‌کند.

۶. عدم اذعان به جامعیت دین

بعضی از مردم دین را قبول دارند اما همه ابعاد آن را نمی‌پذیرند. اگر همه ابعاد دین را بپذیریم، مشکلات جامعه تا حد بسیار زیادی حل خواهد شد. اسلام یک دین جامع است، ولی ما مشکل داریم و سلیقه‌های خود را دخیل می‌کنیم و در این صورت مشکل پیدا می‌شود.

در جلسه زنان مدافع حقوق زن در تاجیکستان - که از سوی یونسکو برگزار شده بود - تصمیم گرفتیم آنچه اسلام می‌گوید را بدون هیچ پرده پوشی بیان کنیم و بحث ازدواج دائم، مجدد و موقت را به صورت تمام و کمال گفتیم و توضیح دادیم. یکی از خانمها چند بار صحبت‌های من را قطع

مانع ازدواج شود؛ بلکه باید با راهکارهایی این مشکل را حل کرد و برای حل آن فرهنگ سازی نمود.

۴. زیبایی

یکی از معیارهایی که گاهی در ازدواج مانع ایجاد می‌کند زیبایی است. زیبایی مهم است اما نقش تعیین کننده ندارد. در روایات داریم که اگر کسی برای زیبایی و مال ازدواج کند، خدا او را به همان واگذار خواهد کرد و در زندگی دچار مشکل خواهد شد.

۵. چشم و هم چشمیها

بعضی از سنتها خوب است مثل جهیزیه و کمک مالی به فرزند و...؛ اما در حدی که مشکل فرزندان برطرف شود، نه اینکه تبدیل به چشم و هم چشمی شود. در کنار جهیزیه و کمک مالی ضروری، گاهی چشم و هم چشمیها و خرافات غوغا می‌کنند و نتیجه شوم آن دامنگیر جوانانی می‌شود که در شرف ازدواج بوده و امکانات مادی زیادی ندارند.

بعضی از طوایف رسومات خوبی برای یاری رساندن به داماد و عروس دارند مثلاً هدیه ازدواج روستائی به

کرد و با شعف توضیح می‌داد او گفت: تنها راه نجات زنان تاجیک، عمل به دستورات دین است.

یکی از حرفهای آن زن این بود که با زنان متعددی که مردان خود را از دست داده‌اند چه باید کرد؟ آیا باید تا آخر عمر از ازدواج محروم باشند؟ یا فساد و فحشا را بپذیریم؟! چه باید کرد؟! در هر صورت ناعادلانه‌ترین تصمیم در مورد چنین زنانی این است که آنها را از ازدواج با یک مرد دیگر محروم نموده و تا پایان عمر محکوم به بیوه بودن کنیم. اسلام می‌گوید این زنان می‌توانند ازدواج کنند، و ما باید با فرهنگ غلط موجود مخالفت کرده و راه را برای زندگی شیرین‌تر، هماهنگ با دستورات اسلام هموار نماییم.

زمانی آیه‌الله هاشمی رفسنجانی مطلبی را در مورد ازدواج مجدد و موقت مطرح کردند و عده‌ای مخالفت کردند و در مقابل ایشان موضع‌گیری نمودند. هر کسی باید خودش را بنگرد، اگر کسی نمی‌تواند یا نمی‌خواهد ازدواج مجدد یا موقت داشته باشد، اشکالی ندارد؛ اما چرا با

حکم خدا مخالفت می‌کند؟ اگر کسی حکم خدا را قبول نکند و بر اساس دستور خدا حکم نکند خداوند در مورد او سه تعبیر دارد: کافر، ظالم و فاسق.

﴿وَمَنْ لَمْ يَخُكْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾^۱ «و آنهایی که به احکامی که خدا نازل کرده حکم نمی‌کنند، کافرند.»

﴿وَمَنْ لَمْ يَخُكْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾^۲ «و هر کس به احکامی که خدا نازل کرده حکم نکند، ستمگر است.»

﴿وَمَنْ لَمْ يَخُكْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾^۳ «و کسانی که بر طبق آنچه خدا نازل کرده حکم نمی‌کنند، فاسقند.»

در مقابل حکم خدا نباید کج دهنی کرد، اگر نمی‌خواهیم احکام الهی را انجام دهیم حداقل کج دهنی نکنیم. امروزه در کشورهای عربی که متعه را به تبعیت از خلیفه دوم حرام

۱. مائده / ۴۴.

۲. مائده / ۴۵.

۳. مائده / ۴۷.

من تا حالا فکر می‌کردم دین برای ما محدودیت آور و مشکل ساز است؛ اما فهمیدم که این مائیم که دین را محدود می‌کنیم، ما مشکل داریم نه دین.

نظر مقام معظم رهبری این است که جوانان امروز با ایمان‌تر از جوانان اول انقلابند و این حرف در حد یک ادعا نیست؛ بلکه یک واقعیت است؛ اما ما چقدر توانسته‌ایم زمینه‌ای فراهم کنیم تا نیازهای جوانان به صورت مشروع حل شود. و این گرایش افزایش یابد.

پیامدهای سختگیری مفرط

۱. پذیرش فساد

اگر باب ازدواج به تمام انواع آن را بستیم، باید فساد را بپذیریم. اگر می‌خواهیم زنا نباشد، باید ازدواج به تمام معنا و با همه گستردگی که در دین بیان شده است، پذیرفته شود. متأسفانه امروز در بسیاری از رسانه‌ها موضع‌گیری شدیدی نسبت به مردان چند همسر می‌شود؛ اما با کسانی که از طریق نامشروع ارتباط دارند برخورد

می‌دانستند بسیاری از دانشمندان اهل سنت ازدواج موقت را با عنوان نکاح میسار مطرح می‌کنند. دلیل این امر آن است که برای حل بعضی از معضلات اجتماعی گریزی جز گردن نهادن به این حکم الهی نیست.

امام باقر علیه السلام از امیر المؤمنین علیه السلام نقل می‌کند که می‌فرمود: «لَوْلَا مَا سَبَقَنِي بِهِ بَنِي الْخَطَّابِ مَا زَنَيْتُ إِلَّا شَقِيًّا»^۱ اگر خلیفه دوم ازدواج موقت را حرام نمی‌کرد، زنانمی‌کرد مگر آدم شقی [و بسیار رذل و پست].»

کسی نمی‌گوید ازدواج موقت در بین پسران و دختران رواج یابد؛ اما اگر این هجمه ارتباط نامشروع بین پسران و دختران تنها با خواندن صیغه عقد موقت سامان پذیرد، جامعه به سوی سلامتی پیش می‌رود و به گناه مبتلا نمی‌شود.

یکی از برادرانی که در اینترنت کار می‌کند، گفت: جوانی با من ارتباط داشت، انواع ازدواج را برایش توضیح دادم. یکبار به من گفت: من تا دیروز نماز نمی‌خواندم اما از امروز نماز خوان شده‌ام. گفتم چطور شده؟ گفت:

۱. الکافی، ج ۵، ص ۴۴۸، ح ۲.

هنگامی که صدای یک معاند بر ضد نظام بلند می‌شود، با او هم سو می‌گردد و زمینه جذب این‌گونه افراد به چنین حزب‌هایی که معاندند فراهم می‌شود.

برای چاره‌اندیشی و تشخیص معضلات باید راحت فکر کنیم و در فکر کردن خودمان را فریب ندهیم تا بتوانیم درست تصمیم بگیریم.

۴. ایجاد جاذبه برای خروج از کشور

جاذبه خروج از کشور را خواسته یا ناخواسته خودمان ایجاد کرده‌ایم. بسیاری از مسافرانی که به خارج از کشور می‌روند، اهداف پاک و مقدسی ندارند. گرچه ظاهر مسافرت، تجارت و امثال آن است؛ اما واقعیت آن است که اهداف دیگری را تعقیب می‌کنند.

در بعضی کشورهای همسایه، برخی از بازرگانان ایرانی چندان موفق نیستند، اما تجار دیگر کشورها موفقند؛ به خاطر اینکه بازرگانان ایران اشباع شده نیستند و وقتی به این کشورها می‌آیند بازرگانی و تجارت در حاشیه قرار می‌گیرد و جای خود را به کارهای دیگر می‌دهد و بعد این سؤال مطرح می‌شود که چرا این همه ارز از

تبلیغی جدی صورت نمی‌گیرد. بیشترین آمار وبلاگ نویسی و استفاده از چت در تهران است؛ اما آیا برای مبادله اطلاعات درست و در راه صحیح به کار گرفته می‌شود؟! اکثر آنها در راه‌های نادرست و منفی است.

۲. پذیرش تبعات سیاسی

جوانی که می‌بیند در خارج از کشور هر نوع ارتباطی می‌تواند داشته باشد؛ اما در داخل کشور امکانی برای ارضاء غریزه خود از راه صحیح و معقول و مشروع ندارد، نسبت به نظام و کشور بدبین می‌شود و دائم حرف از دمکراسی می‌زند؛ در حالی که بسیاری از کسانی که امروزه در میادین سیاسی با شعار دمکراسی خواهی به جنگ نظام آمده‌اند، معنای دمکراسی را نمی‌فهمند. وقتی حرف از آزادی می‌زنند دنبال این جور مسائل است نه آزادی سیاسی.

۳. پر جاذبه کردن احزاب دگراندیش

احزاب دگراندیش در فکر و ذهن جوانها راه ندارند؛ اما وقتی جوان می‌بیند امکان ارضای غریزه جنسی، آن هم به صورت مشروع را ندارد،

واسطه جاذبه‌های جنسی است. نظام جمهوری اسلامی کمکهای زیادی در زمینه ازدواج کرده است؛ مثل خدمات کمیته امداد امام خمینی علیه السلام در زمینه ازدواج، وامهایی که دولت می‌دهد، و...؛ اما همه این اقدامات کم است و مقررات آن زیساد. دولت اسلامی باید زمینه شغل و کار و کسب در آمد، ازدواج آسان و تأمین حداقلها برای ازدواج را فراهم کند و البته نظام در صدد است که این مهم انجام شود. در زمینه ازدواج آسان، طرحی از سوی معاونت تبلیغ حوزه علمیه قم تدوین و به مراجع ذی ربط ارسال شده است. بعضی از مواد و پیشنهادهای موجود در این طرح، در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است و خوب است کارشناسان محترم نیز نظرات اصلاحی خود را در مورد آن بیان کنند تا پس از اصلاح برای مسئولین فرستاده شود.

امروزه در کشورهای عربی که متعه را به تبعیت از خلیفه دوم حرام می‌دانستند بسیاری از دانشمندان اهل سنت ازدواج موقت را با عنوان نکاح میسار مطرح می‌کنند

کشور خارج می‌شود. اسلام مشکل ندارد و می‌تواند به بهترین و متین‌ترین شکل ممکن، نیاز جامعه را برآورده کند؛ اما رفتارها، خرافات، سنتهای غلط اجتماعی و فرهنگ آسیب دیده اجتماعی ما باعث شده که این همه به دین انگ بزنند. مردم برای دین هر کاری می‌کنند؛ اما با کسانی که سمبل محدودیت دین هستند، رابطه خوبی ندارند و بخشی از فرار مغزها و سرمایه‌ها، مربوط به این معضل است. بخشی از خروج ارز و مشکلات سیاسی کشور در بیرون از مرزها، به